

Chiracanthium elegans Thorell — nowy dla fauny Polski
gatunek pająka

Chiracanthium elegans Thorell — новый для фауны Польши
вид паука

Chiracanthium elegans Thorell — novel arachnidean species
in the Polish fauna

napisał

MARIAN CZAJKA

Kilka samic tego pająka otrzymałem od W. Puławskiego, który zebrał je na Sobótce koło Wrocławia. Terenem połowu, według udzielonych mi przez niego informacji, była sucha kotlina na południowym zboczu góry, porośnięta młodymi brzoźkami, krzewami jeżyny i trzcinnikiem (*Calamagrostis* Adans). Łowione samice znajdowały się już w zimowych kulistych oprzędach na wiechach trzcinnika i gałązkach krzewów.

Dalsze, samodzielne już obserwacje poczyniłem na wycieczce dnia 10 XI 1953 r. Zebrałem wtedy trzy dalsze okazy wraz z oprzędami znajdującymi się pod korą zwalonych drzew. Pająki te oznaczyłem jako *Chiracanthium elegans* Thorell. Przy oznaczaniu przynależności gatunkowej oparłem się na cechach budowy płytki płciowej (*epigyne*) i wulwy, które to cechy należy u pajaków uważać za najważniejsze.

Epiginy i wulwy złowionych pajaków dokładnie zgadzają się z odpowiednimi rysunkami w dziełach Roewera (1925) i Reimosa (1937). Warto zwrócić uwagę na to, że wszystkie złowione samice mają na śródstopiu I i II pary nóg kroczyńskich tylko jedną parę kolców, gdy tymczasem według danych wspomnianych wyżej autorów, omawiany gatunek ma mieć ich

dwie pary. Jedną parę kolców na śródstopiu przednich kończyn ma natomiast pokrewny gatunek pająka *Chiracanthium punctorium* Villers, który także występuje na Śląsku.

Aby się upewnić co do systematycznej przynależności badanych okazów, porównałem wulwy pająków zebranych na Sobótce pod Wrocławiem z wulwą *Chiracanthium punctorium* Villers. Okazało się, że wulwy tego gatunku różnią się wyraźnie od wulw okazów ze Sobótki. Wynika z tego, że jedynym niezawod-

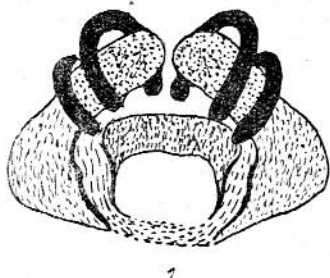

Fig. 1. *Chiracanthium elegans* Thorell — vulva

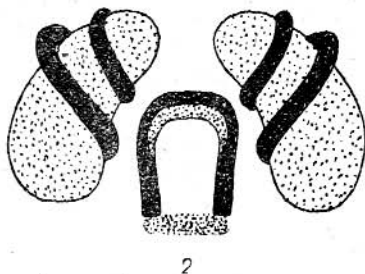

Fig. 2. *Chiracanthium punctorium* Villers — vulva

nym kryterium do odróżnienia samic *Chiracanthium punctorium* Villers i *Chiracanthium elegans* Thorell jest tylko budowa wulw. Natomiast ilość kolców na śródstopiu nóg I i II pary może ulegać zmianom.

Samica *Chiracanthium elegans* Thorell (samców dotychczas nie złowiłem) jest barwy żółtobrunatnej, przy czym grzbietowa strona głowotułowia przechodzi w czerwonawą. Odwłok po stronie grzbietowej jest lekko zielonkawy, co można wyraźnie obserwować u żywego osobnika. Długość ciała okazów z Sobótki dochodzi do 11 mm. Długość odwłoka w stosunku do głowotułowia ma się jak 1 : 1. Szczękoroża są długie, stożkowate, u podstawy ubarwione podobnie jak grzbietowa strona głowotułowia, na końcu zupełnie czarne. Odnóża kroczone długie, jaśniejsze od strony ciała, stopy są ciemne. Długość śródstopia I pary nóg dochodzi do 5,5 mm.

Chiracanthium elegans Thorell znany był dotychczas tylko z Europy południowej i obszarów południowych Europy środkowej. Opisał go Thorell na podstawie okazów z Krymu (Sym-

feropol 1875), mając do dyspozycji wówczas tylko samca. K u l c z y ń s k i (1887) podaje go z Węgier: Köszeg, Budapeszt, Kałoska oraz z Triestu i Jugosławii, R o e w e r (1929) z Nadrenii i Alp, R e i m o s e r (1937) z Anglii, Francji, północnych Włoch, Rumunii, Turcji, południowych obszarów ZSRR oraz z Niemiec: z Nadrenii, Nassau i Norymbergi. W Polsce gatunek ten nie był dotychczas znany, m. i. nie wykazał go także K. J e s c h k e (1938), mimo dokładnych badań terenowych przeprowadzonych na Śląsku.

РЕЗЮМЕ

В заметке заключаются данные о выступлении паука *Chiracanthium elegans* Thorell на горе Собутка (Силезия). Вид этот до сих пор не был отмечен на территории Польши. Автор отмечает, что у собранных самок на среднем членике самки находится одна пара шипов вместо двух, что указывает на непостоянство этой черты. Форма вульвы, а также остальные признаки совершенно схожи с признаками, описанными в трудах Ревера (1925) и Реймозера (1937).

SUMMARY

The note gives some data on the occurrence of the spider *Chiracanthium elegans* Thorell in Sobótka (Silesia). The occurrence of this species has not been recorded so far in the territory of Poland. The writer has noticed that in the females collected one pair of thorns only appears in the metatarsus of the first and second pair of legs instead of the usual two pairs, which shows the variability of the species in question. The form of vulva and epigyne as well as other characters agree with the characters as given by Roewer (1925) and Reimoser (1937).

PIŚMIENNICTWO — ЛИТЕРАТУРА — LITERATURE

- [1] Chyzer, K. i Kulczyński, W. — *Araneae Hungariae*, Budapest, I. II 1891, 1894, 1897.
- [2] Jeschke, K., Die Abhängigkeit der Tierwelt von Boden nach Beobachtungen im schlesischen Hügellande, Breslau, 1938.
- [3] Mikulska, J., Materiały do poznania pajaków jako elementu składowego biocenozy kilku lasów Karpat Śląskich, Prace biologiczne śląskie, Kraków, 1950.

- [4] Petruszewicz, K., Katalog der echten Spinnen Polens, Festschrift zum 60. Geburtstage vom Professor Dr Embrik Strand, Riga, 3, 1937.
- [5] Reimoser, E., 18 Familie: *Clubionidae* oder Röhrenspinnen, w dziele zbiorowym pod redakcją F. Dahla „Die Tierwelt Deutschlands und der angrenzenden Meeresteile“, Jena, 33, 1937.
- [6] Roewer, C., *Araneae*. Echte oder Webespinnen, w dziele zbiorowym pod redakcją P. Brohmera, P. Ehrmannna i G. Ulmera „Die Tierwelt Mittel-Europas“, Leipzig, 1929.
- [7] Simon, E., Les Arachnides de France, Paris, 4, 1932.
- [8] Thorell, T., Verzeichniss südrussischer Spinnen, Hor. Soc. Ent. Ross., Petersburg, 11, 1875-1876.